

DVOR PAĽA BÚTORA

Vážení priatelia,

srdečne Vás pozdravujeme a prajeme veľa dobrých dní.

Novohradské osvetové stredisko v Lučenci pravidelne pripravuje a organizuje programy na Koliesko. Dlhé roky to boli výstavy; jedna bola zameraná na tradičnú kultúru a druhá predstavila maliarov pochádzajúcich z regiónu. V posledných dvoch rokoch sme sa zamerali na predstavenie kokavského kroja, jeho jednotlivých častí a pridali sme aj niečo pod zub – regionálnu špecialitu. Na tohoročnom Koliesku pripravujeme **Dvor Paľa Bútora**.

Iste mnohí z Vás ste sa počas Kolieska u Bútorov zastavili, aby ste sa stretli s Paľom, ale aj so všetkými kamarátmi, známymi, a spoznali aj nových ľudí. V neformálnom a nikde nepropagovanom kolieskovom dvore u Bútorov nebola núdza o dobrú náladu a pohostinnosť.

Radi by sme sa vrátili v spomienkach na tieto stretnutia. Hlavne si pripomenúť Paľa, nie smutne, ale tak ako to mal rád, radostne aj mrzko, veselo aj s dojatím; jeho piesne, muziku, pálenku, ale hlavne ľudí.

Dvor Paľa Bútora otvoríme v priestore za synagógou, v ktorej bude výstava G. Kuráka – Maľované tradície. V rámci Osvetárskeho dvora sú pripravené ďalšie aktivity – pokračujeme v predstavovaní kokavského mužského kroja – „Gate drží opasok a na nohách sú krpce“, ako aj prezentáciu a ponuku ľudových jedál – „Od fruštika po havranku“.

Dovoľujeme si Vás osloviť a pripomenúť, že ak v dňoch **1. – 3. augusta 2014** budete mať cestu, alebo prídete zámerne na Koliesko, do Kokavy nad Rimavicou, že si nenecháte ujsť návštevu v tomto Dvore, kde Vás radi privítame.

Prečo?

Ťažko sa dá zmieriť s tým, že už tu nie je. Paľo neodišiel, ale pozerá sa z hory na nás a všetko sleduje. Hlavne to, ako sa všetci na jeho Dvore zabávajú a či sa dobre cítia... Jeho pohostinnosť, pozornosť a priateľstvo nás podnietilo k tomu, že otvárame Dvor Paľa Bútora. Začíname tradíciu spomienok a stretnutí na túto výraznú osobnosť slovenského folklóru. Uvidíte a počujete jeho kamarátov od západu na východ z celého Slovenska, nebude chýbať spev, dobrá hudba a tanec. Tých pár hodín chceme venovať spomienke na dobrého človeka, ktorý celý život zasvätil folklóru, tancu a osвете.

Kto vlastne bol Mgr. art. Pavel BÚTOR?

Narodil sa 6. februára 1948 v Rimavskej Sobote. Folklorista, tanečník, choreograf, kultúrno-osvetový pracovník, patrili medzi významné osobnosti folklórneho hnutia na Slovensku. Detské roky prežil v Kokave nad Rimavicou. Počas štúdií na VŠMU v Bratislave, v triede prof. Štefana Nosáľa, pôsobil ako tanečník a sólista umeleckého súboru Lúčnica.

V rokoch 1954 - 1963 tancoval v súbore Kokavan, potom vo FS Čerťazeň (1963-66), neskôr bol profesionálnym tanečníkom PULS-u v Prešove (1966 - 67), VUSPaT (1967 - 69) a Lúčnici (1969 - 74). Ako choreograf pôsobil vo FS Zobor (1971 - 74), ďalej ako pedagóg vo FS Partizán (1974 - 75).

Od roku 1974 pracoval v Krajskom osvetovom stredisku v Banskej Bystrici ako metodik pre ľudový tanec a zároveň pôsobil ako tanečný pedagóg FS Partizán.

Na Akademickom Zvolene v roku 1974 získal cenu za najlepšiu choreografiu - V Raslaviciach pri muzike. **Nositeľ Ceny Daniela Gabriela Licharda.**

V roku 1975, od 15. septembra, sa stal vedúcim choreografom súboru **Dimitrovec**, ktorý sa v roku 1991 premenoval na **Lipu**.

Krátko pôsobil ako riaditeľ SĽUK-u (1994-95). Pedagóg na Vysokej škole pedagogickej v Nitre (Katedre folkloristiky a regionalistiky (1991).

Od septembra 2001 pracoval v Národnom osvetovom centre v Bratislave ako odborný pracovník pre folklórne súbory a scénický folklorizmus. Vytvoril okolo 60 choreografických diel pre FS doma – Hriňovčan, Jánošík, Kokavan, Kopaničiar, Nový Tekov, Ondráš, Ponitran, Rimavan, Sinec, Šarišan, Vepor, Vršatec, Zemplín, Zobor atď. a v zahraničí – Maďarsko, Juho-slávia, SRN (Lužickí Srbi, 1975 – 80). Poľsko, Austrália (Mladé srdcia v Sydney a Skupina L. Štúra v Melbourne, 1989 – 90, 2001), Belgicko (Liège), Francúzsko (Nádej v Paríži, 1975 – 80), USA (Limhora v New Yorku, 1975) atď.

Popri choreografickej činnosti sa venoval aj práci vo folklórnom hnutí na Slovensku - ako lektor pre folklór, inštruktor, člen poradných zborov pre ľudový tanec, riaditeľ FFV (1994 - 1998), člen programových komisií FF (Východná, Detva, Myjava), režisér mnohých folklórnych programov na folklórnych festivaloch a slávnostiach. V rokoch 2000-2005 bol predsedom Programovej rady FF Východná. Spolupracoval aj pri príprave festivalových ročníkov Kolieska.

V roku 2006 s prof. Oskárom Elschekom uviedli výnimočný program v Paríži pri zapísaní fujary do kultúrneho dedičstva UNESCO.

Z jeho choreografickej tvorby: hosťoval v **Lúčnici** - *Vyhadzovaná; SĽUK-u, pre zájazd do Japonska - Tance z Tekova*; ďalej **FS Lipa** - *Chodenie s Urbanom, Chorovody, Idú dievky, idú, Karička, Keď sa mo zídeme, Odzemky, Na Šariši pri muzike, Palicový, Parobský, Párové tance zo Záhoria, Po myjavsky, Pod oblokmi, Regrútska muzika, S plátnom, Spomienka, Šuchon a drgon I., II, Tance z Kokavy, Tance zo Zamutova, Tanec zo Svaklova, Tekovské kolesá, Večariček idze (Karička, Čapáše, Čardáš), Verbunk, Vyhadzovaná, Zemplínsky čardáš, Z kokavských kolešní, Zpoza vrch Poľany; Tance zo Zohora (spoločne s K. Babčákovou a FS Javorček) atď. **FS Hriňovčan** - *Po hriňovský*; **FS Kopaničiar** - *Horehronský dupák*; FS Kokavan - *Na priadkach, Odzemok, I., II., Šuchon a drgon I., Párové tance, Vinšovníci, Tance z Vyšnej Slanej, Zo Zemplína, Cigánsky, Hry*; **FS Nový Tekov** - *Tekovské čardáše*; **FS Ponitran** - *Tance od Nitry*; **FS RIMAVAN** - *Zvoncový*; **FS Šarišan** - *Bunkošový*; **FS Vepor** - *Párové tance z Klenovca*; **FS Vršatec** - *Na prostred Kokavy*; **FS Zemplín** - *Detvianska nálada*; **FS Zobor** - *Myjavské nálady, Na Kokave, Na Zemplíne, Po detviansky, Verbunk z Požitavia, V Raslaviciach pri muzike (časť diplomovej práce), Zrkadlový z Kruče, atď.**

Kokava nad Rimavicou patrila vždy k jeho najmilším, vždy ju považoval za domov a keď mal príležitosť, rád sa do nej vracal. Bol unesený jej nádherným okolím, rád sa postretal s priateľmi a kamarátmi. V posledných rokoch sa pravidelne zúčastňoval na všetkých významnejších podujatiach „doma v Kokave“.

„Všetky kokavské piesne mám rád, všetky sú mi milé, ale pre mňa je a bude najmilšia melódia - Vrchárska nálada, ktorá nemá obdobu nikde na Slovensku. Tá vyjadruje aj smútok, žiaľ, aj radosť a potešenie zo života v našom krásnom, ale na živobytie nehostinnom kraji.“ Aj takto povedal o sebe v knihe Š. Repčoka: Kronika organizovaných foriem folklóru.

Tento úžasný človek odišiel do folklórneho neba 5. júla 2013, posledná rozlúčka sa uskutočnila 12. júla 2013 o 14.00 hod. v evanjelickom kostole v Kokave nad Rimavicou.

Večer autentického folklóru venovaný spomienke na choreografa a folkloristu **Mgr. Art. Pavla Bútora** sa uskutočnil dňa 27.9.2013 v DK Zrkadlový háj v Bratislave.

Predseda dozornej rady OZ Občiansky parlament Jozef Behýl, v zastúpení Štefanom Zimom, predsedom Folklornej únie Slovenska, odovzdal v rámci podujatia ocenenie **Národný poklad Slovenska in memoriam Mgr. art Pavlovi Bútorovi** za celoživotný výrazný umelecký prínos v interpretačných, zberateľských, pedagogických, choreografických, kultúrno-osvetových i režijných dielach venovaných uchovávaniu, rozvíjaniu a reprezentácii slovenskej tradičnej ľudovej kultúry. Ocenenie **Čestný občan obce Kokava nad Rimavicou** odovzdal **Ing. Ján Chromek**, starosta obce Kokava nad Rimavicou.

Ocenenia prevzala manželka Edita Bútorová.

Ako raz Pavlovi Bútorovi povedala jedna cigánka: „Paľko, Paľko, keby si bol menej pil a fajčil, mohol si teraz piť a fajčiť“. Pavol Bútor mal rád život a zábavu, v rodnej Kokave nad Rimavicou spomínajú, že keď sa vrátil z Bratislavy domov, tak jeho kroky hneď od matkinho hrobu viedli do miestnej krčmy. Štefan Zima však dodal: „Ale až keď bola všetka robotu hotová. Kto nič neurobil, nemal nárok sa zabávať. A Paľo mal vždy robotu precízne urobiť.“

Takto na neho spomíname:

Bútorovať

O Paľovi je ťažko písať, za deň prežil viac, ako iní ľudia za týždeň. Nie žeby to bolo také samovoľné, práve naopak, on to proste vyhľadával. Mal svoju teóriu života. Nikdy o nej síce nehovoril, žiadne teoretické diskusie sme spolu určite nevedli (teda ak, tak nie o teórii životnej „teórie“).

Mám na to jeden príklad, ktorý sa snažím už zopár dní, týždňov, ... nasledovať aj ja.

Keď išiel Paľo z kancelárie, alebo z budovy NOCKy čo i len akú drobnosť vybaviť, trvalo mu to podľa mňa poriadne dlho. Keď išiel z MK SR (Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky) do budovy NOCKy, čo je asi 60 metrov, trvalo mu to veru aj viac ako polhodinu. A nemyslíte si, že sú po ceste nejaké „pohostinské zariadenia“, alebo chodil tak pomaly.)

Aj som mu to veru neraz povedal, vyčítal, prečo sa tak motká. Jeho odpoveď znela. „Veď som stretol, toho, či toho, nedalo sa nezastaviť, porozprávať.“

Raz sme išli po nejakej porade spoločne z MK SR, cesta krátka, ale až kdesi pri Poštovej, čo je veru aj 500 metrov zbadal (v tomto mal orlí zrak) kamaráta p. Ladislava Ťažkého, známeho nášho spisovateľa, a začal naňho cez celé Námestie SNP kričať. „Laco, Laco...“ Pán Ťažký ho tiež zbadal, pravdepodobne sa potešil, lebo zamieril k nám. Nuž musel som s Paľom čakať aj ja. Porozprávali sa, postažovali, pochválili a rozišli. Samozrejme potom som mu vyčítal Čo zdržiavaš, a Paľova odpoveď bola, keď sme sa stretli, tak sa musíš porozprávať. Ja na to aké stretli, veď si naňho vykrikoval, veď Ťa ani nevidel. A tak ďalej, a tak ďalej, až finálna odpoveď Paľova znela, treba sa stretávať aj nasilu, lebo nikdy nevieš či sa ešte stretnete. Vtedy mal pravdu, náš známy spisovateľ onedlho opustil rady žijúcich. A bohužiaľ, to isté nám za čas spravil aj Paľo Bútor.

Dnes sa už snažím aj ja stretávať s ľuďmi. Moja cesta z východu, t.j. z Košíc trvá celý deň. Po ceste mám veru dosť priateľov, ktorých chcem vidieť ako „naposledy“ a tak sa stavíme v Rožňave, vo Vrbovciach, alebo Lučenci, v Hnúšti, Klenovci, na Kokave, ... Možno už niekomu aj leziem na nervy, ale Paľo mal pravdu, nikdy nevieš či sa ešte stretneme!

Dodo Burič

Je tomu rok, ako Pavel Bútor, pre nás Palino, Paľko, Palíšok, nezavítal na Klenovskú Rontouku. Všetci sme čakali kedy sa objaví jeho vysmiata tvár, z ktorého kúta príbehne a zvolá rodina moja tu som.....ale prišla len správa, je v nemocnici. Nikto nečakal, že Paľkova niť života sa pretrhne a odíde do folklórneho neba a nám zostalo nenahraditeľné prázdne miesto...Palino chýbaš nám, chýbajú nám osobné stretnutia, ktoré boli vždy srdečné, veselé, chýbajú nám telefónne rozhovory....už nevoláš, kde ste? Som v Kokave, prídite...

Jeho rodičovský dom v Kokave nad Rimavicou bol vždy otvorený pre priateľov, ktorých mal veľa a vďaka nemu sme spoznali množstvo vzácných ľudí.

Paľko, žil si rýchlo, intenzívne a zanechal si veľa krásnych spomienok, krásnej roboty. Obdivovali sme a stále obdivujeme Tvoje umenie, krásne tanečné kompozície, úctu k tradíciám. Obdivovali sme Tvoju úctu a pokoru k svojim rodičom, k ľuďom. Všade bolo cítiť hrdosť na svoju dedovizeň.

Pavel Bútor, pre nás, pre našu rodinu, pre Folklórny súbor Vepor bol veľmi vzácnym a jedinečným človekom. Bol otvorený, úprimný, srdečný.

Vedel povedať pravdu do očí, ktorá sa nie vždy a každému páčila, ale vždy chcel hlavne pomôcť a poradiť.

Stanislava a Jaroslav Zvarovci z Klenovca

„Spomienka na Paľa Bútora na Šaffovej ostrohe 2014“

Hornozemplínske osvetové stredisko vo Vranove nad Topľou vydalo v roku 2012 pri príležitosti 20. ročníka Šaffovej ostrohy z pera autora Štefana Kocáka knižnú publikáciu Dvadsaťročná Šaffova ostroha.

Je to v istom slova zmysle kronika podujatia, ktorého úspech spočíva v nadšení a oduševnení väčšiny obyvateľov hrdých na svoje malé dielo. Tu tvorba a konzumácia kultúrnych hodnôt majú tie najtesnejšie väzby a s nimi postupne rastú aj ich tvorcovia. Tak vyrástla Šaffova ostroha v Dlhom Klčove z regionálnej až na celoštátnu prehliadku najlepších tanečníkov Slovenska.

Je to kronika faktov, fotografií a niekoľkých milých a vtipných spomienok ľudí, ktorí sa stali jej pevnou súčasťou.

Dočítame sa, že hlavným garantom Šaffovej ostrohy je stále Národné osvetové centrum Bratislava, najmä jeho traja pracovníci Jozef Burič a **Pavel Bútor**, už nebohý Peter Homolka, ktorý istý čas pôsobil aj ako moderátor. Boli tam každý rok. Potom už len dvaja. Snažili sa svojou odbornosťou a skúsenosťami radiť a pomáhať.

Už je to rok, čo do folklórneho neba odišiel aj Paľo Bútor – nečakane. Polhodinu pred úvodnou hymnou festivalu Východná. Zasiahlo nás to ako blesk. Preto nám tohto roku na Šaffovej ostrohe veľmi chýbal.

Odišiel brat, priateľ a od roku 2012 aj čestný občan Dlhého Klčova.

Ale Paľo bude s nami v spomienkach stále ako skvelý porotca, režisér. Blízki priatelia spomínajú na Bútorovu živánku, na chvíle pred a po podujatí, na stretnutia na ihrisku v Dlhom Klčove, na štvrtky u Kocákovcov, na blažené pondelkové dopoludnia po Šaffovej ostrohe, keď sme všetci organizátori boli príjemne unavení a šťastní, že to máme za sebou, avšak zároveň nabudení a s ďalšími nápadmi ako ten budúci ročník urobiť lepším. V Dlhom Klčove bol Paľo Bútor ako doma. Miloval ľudí aj ich piesne. Dnes Ti prichádzame symbolicky zapáliť sviecu na Tvoj dvor v podobe Tvojej najobľúbenejšej – našej piesne - ***A na Dluhim oheň hori, švici še...***

Šírme jeho odkaz... veď nikomu nikdy neublížil, skôr sa snažil pomôcť ako vedel. Viacerým to došlo až vtedy, keď už bolo neskoro.

Jeho nezabudnuteľné výroky alebo Paľove hlášky:

Bútorovať – Paľo si zvykol pri práci stále niečo hovoriť, podľa mňa hundrať. Občas to bolo aj hlasnejšie, a ja keďže som sedel za počítačom a nevidel som ho, často som sa ho pýtal: Čo hovoríš?

Po istej dobe ale zaznela odpoveď: „**Ale nič, len tak si BÚTORUJEM!**“

Hlavné heslo: **RIŤ PAĽOVU**

Vedľajšie heslo, hlavne keď deň predtým sme niečo málo skonsumovali:

ZAJTRA ZAČÍNAME

Medzi heslo: **ZLE JE, ZAČÍNA MI CHUTIŤ** (a to už si domyslíte kedy to bolo)

Nie heslo, ale pravda:

Návštevy Paľa a Vila vo Vršatci v Dubnici – **NOC Z PIATKA NA UTOROK**

Vilo Korenčík – Dedo Vilo (vedel by aj viac, ale sa nepatrí.....)

Vilo (Korenčík – Paľova dvojčička) s Paľom – išli nakosiť (na Kokave) trávu zajacom (to ešte žil Paľov otec), samozrejme, kosy a kářička. Pravda po nakosení sa im do cesty postavila „krčma u Táni“ Po istom čase domov prišli, tam ich samozrejme čakal starký – „keby bolo na Vás, zajace by aj podochli, ja som ich už dávno nakrmlil“.

„**U Rotov**“ – Paľová starká (mama, ktorú neskutočne miloval a neskutočne si ju vážil) bola dosť ostrá žena /jedna jej hláška o synovi – Paľko je dobrý chlapec, len keby v krčmách neboli lavice potreté medom/, sa vôbec ne... keď s Vilom dlho neprichádzali domov – samozrejme večer (okolo polnoci) vôbec neváhala a v župane vošla do Rotov s príkazom: Paľo, Vilo domov, zajtra máte robotu. A veru obaja sa ako ovečky zdvihli a išli domov.

„**Kářička**“ /neodmysliteľná súčasť Paľa Bútora na Kokave/ – Vilo s Paľom a ďalším kamarátom Janom Šantom (trojička) vždy keď boli na Kokave, v sobotu ráno išli s kářičkou na nákup, kde ich vrelo privítali všetky predavačky. S Paľom totiž bolo všade a vždy veselo. Po nákupe sa stavili „U Stany“ na „kávičku“ po návrate domov bola prvá otázka starkej: Kde máte kářičku. Bezradne sa trojica na seba pozrela a ťahali nazad do obchodu. Kářička aj s nákupom stála pred obchodom.

Paľo veľmi často brával **Jožka Kováča** (pomerne komická dvojica – Bútor 182 cm. Jožko (Žožo) 152) na podujatia, zájazdy, ... a keďže Jožko žil sám, tak trávil pravidelne sviatky - Vianoce, Veľkú noc - u Bútorov. Keď si Jožko, chcel vypiť /teda viac/ Paľovú hlášku bola: Ty nemôžeš piť, Ty si ešte malý! V pohostinstve: Dajte nám dve demänovky a jednu malinovku, on je ešte malý.

Jozef Burič a Vilo Korenčík

- Po troch kýchnutiach povedal: Či piť budem, alebo čo?
- No taktom...

Ďakujeme:

Všetkým, ktorí ste nezabudli a prišli. Zďaleka či z blízka. Spoločne vytvoríme priestor a urobme z neho tradíciu. **Dvor Paľa Bútora**. Pripomenúť a uctiť si človeka a kamaráta. Vieme ako to býva – zíde z očí zíde z mysle. Paľo si to nezaslúžil. Ľudia, kontakty, vzťahy, kamarátstvo – to bol jeho zmysel života. „Všetko je o vzťahoch“ – hovorieval. Tradične netradičné dobré vzťahy si vedel vytvoriť ľuďmi. Mnohokrát z nich potom vyplynul vzťah k piesni, tancu, muzike, k folklóru. Čo najdlhšie si zapamätajme jeho vzťah aj ku Kokave, ktorú miloval bezhranične, ale kus svojho srdca rozdával po celom Slovensku.

Osobitne patrí poďakovanie sponzorom, Občianskemu združeniu RODON z Klenovca, Stanke a Jaroslavovi Zvarovcom.

Fond Paľa Bútora

na podporu folklóru:

Chceli by sme ho založiť, Novohradské osvetové stredisko v Lučenci by ho mohlo spravovať a zároveň podľa potreby a možností rozdeľovať na rôzne aktivity smerujúce k podpore folklóru v regióne.

Ale! Už na tohtoročnom Dvore Paľa Bútora môžete dobrovoľne prispieť na „BÚTOROVANIE“ malou čiastkou aj Vy, ak si zakúpite počas dvoch dní, niektorý z jeho obľúbených pokrmov, či suveníru alebo môžete prispieť aj priamo do atypickej pokladničky, ktorou je sklenená fľaša.